

HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VUOSIRAPORTTI 2022

Reisjärven kunta

Dokumentin sisältö

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
- 3 Johtopäätökset

OSA II VALTUUSTOKÄSITTELY

- 4 Hyvinvointikertomuksen vuosiraportin laatijat
- 5 Hyvinvointikertomuksen vuosiraportin hyväksyminen

JOHDANTO

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Kuntalain (410/2015, 37) mukaan kuntastrategiassa on huomioitava yhtenä osana kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Myös terveydenhuoltolaki (1326/2010, 12) määrittelee, että kunnan strategisessa suunnittelussa on asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet. Lisäksi laki edellyttää, että kunnassa seurataan asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin.

Reisjärven kunta on sitoutunut Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimukseen (2019–2025), joka ilmaisee sopijaosapuolten halun edistää ja kehittää pohjoispohjalaisen hyvinvointia. Pohjois-Pohjanmaan yhteistä hyvinvointityötä ohjaavat arvot ovat ihmislähtöisyys, rohkeus ja luovuus sekä yhdenvertaisuus.

Kumppanuussopimus sisältää yhteisen hyvinvointikäsitteen:

Pohjoispohjalaisen ihmisen hyvinvointi

Minä, pohjoispohjalainen ihminen, voin hyvin silloin, kun koen eläväni hyvää arkea ja mielekästä elämää.

Hyvinvointiini vaikuttavat jokapäiväiset arjen tarpeeni, askareeni, yhteisöni ja ympäristöt, joissa elän ja toimin. Oma toimintani ja arjen valintani vaikuttavat omaan, läheisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointiin.

Toivon tulevani kuulluksi, nähdyksi, hyväksytyksi ja ymmärretyksi ihmisenä enkä yksittäisten tarpeideni kautta.

POPmaakunta ja Pohjois-Pohjanmaan liitto soveltaneet lähteestä Marika Kunnari 2017. POPsote päivittynyt 2021.

Kunnassa on laadittava valtuustolle kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus, minkä lisäksi kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain. Hyvinvointikertomus on eri toimialojen yhteistyössä laatima asiakirja, jonka tarkoitus on toimia johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön perustana. Se on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä kunnan toimista niiden edistämisessä.

Reisjärvellä laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty valtuustossa 13.12.2021. Tässä vuosiraportissa arvioidaan vuoden 2022 aikana tehtyjä hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä. Elinvoimainen kunta koostuu hyvinvoivista kuntalaisista. Kunnan tulee tarjota mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään turvallisessa ja viihtyisässä elinympäristössä. Hyvinvoinnin edistämiseen sisältyy tietoinen vaikuttaminen hyvinvointiin ja sen taustatekijöihin. Hyvinvoinnin edistämiseen kuuluu myös suunnitelmallinen voimavarojen kohdentaminen sekä hyvinvointierojen

kaventaminen. Kuntalaisten hyvinvointia ja tehtyjä toimenpiteitä tulee seurata säännöllisesti ja laatia suunnitelma hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvoinnin edistämisen tehtävä on laaja ja edellyttää yhteistyön tekemistä kaikilla sektoreilla. Jotta voidaan tehdä onnistuneesti poikkihallinnollista yhteistyötä, tarvitaan myös yhteistä ymmärrystä hyvinvointityön tärkeydestä. Kuntalaisten hyvinvointi on yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, vesihuoltoon, ympäristön tilaan, liikennejärjestelyihin sekä moniin muihin kunnan hoitamiin tehtäviin. Kunnan kumppaneita hyvinvoinnin edistämässä ovat mm. vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunta. Monialaisen yhteistyön lujittaminen, eri ammattiryhmien osaamisen vahvistaminen ja hyvinvointia edistävän ympäristön luominen on tulevaisuudessa entistäkin tärkeämpää. (Kuntaliitto 2017).

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö
- Kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiinsaot toimintatavat

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne, Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

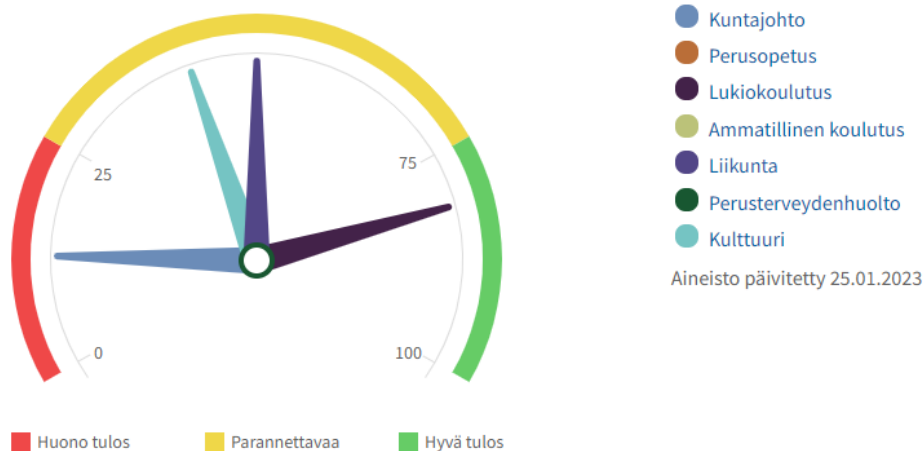
OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2022

TEAviisarin tuottama tieto, Reisjärvi vuonna 2022

TEAviisarin tiedot kuvaavat terveydenedistämistä eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää kaksi kertaa vuodessa tietoja kunnan eri toimialojen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruulla selvitetään esimerkiksi toimenpiteitä, resursseja ja poikkihallinnollisia toimintakäytäntöjä. Kunnille tiedonkeruut antavat tietoa kunnan tilanteesta suhteessa koko maahan tai vastaaviin kuntiin. Tietoja käytetään hyvinvointijohtamisen välineenä.

TEAviisaria varten tiedot kerätään säännöllisesti kahden vuoden välein. Viimeisimmät päivitykset on tehty perusterveydenhuollon ja liikunnan osalta (syksyllä 2022). Lukion ja ammatillisen koulutuksen osalta tiedot tulevat päivittymään keväällä 2023. Reisjärven osalta TEAviisarin tuottama tieto on tällä hetkellä suurelta osin puutteellinen, sillä perusterveydenhuollon ja perusopetuksen osalta tietoja ei ole viimeisimmässä tiedonkeruussa toimitettu.

Kaikki sektorit : Reisjärvi 2022

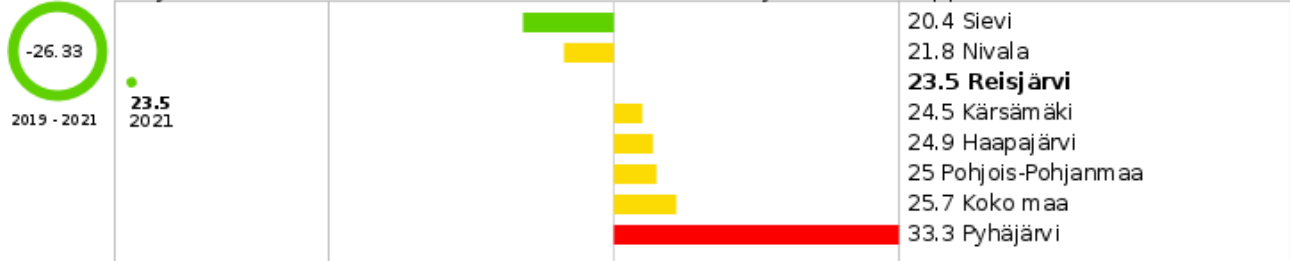
Pisteet	Reisjärvi	Koko maa
Kaikki sektorit	51	68
Kuntajohto	13	79
Perusopetus	..	64
Lukiokoulutus	81	66
Ammatillinen koulutus	..	63
Liikunta	50	72
Perusterveydenhuolto	..	70
Kulttuuri	42	66

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

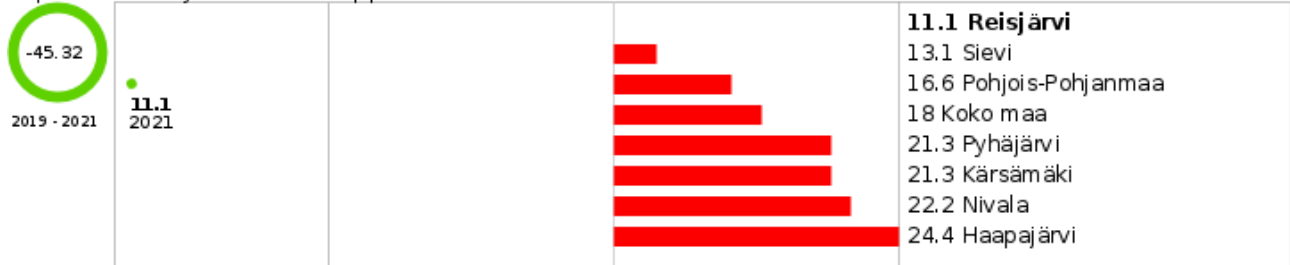
TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

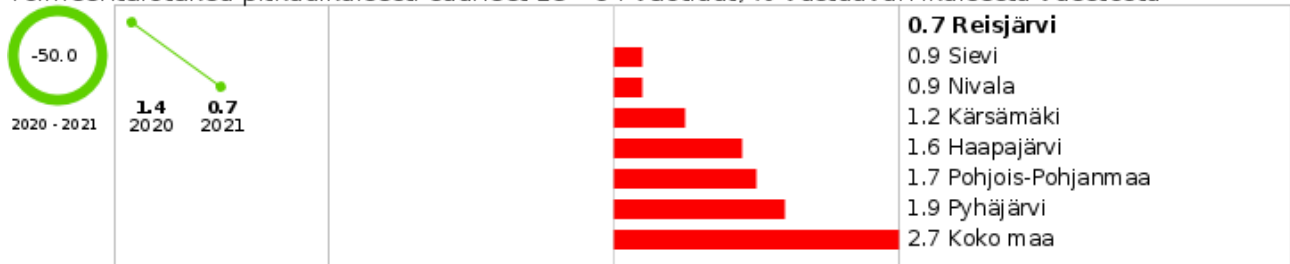
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

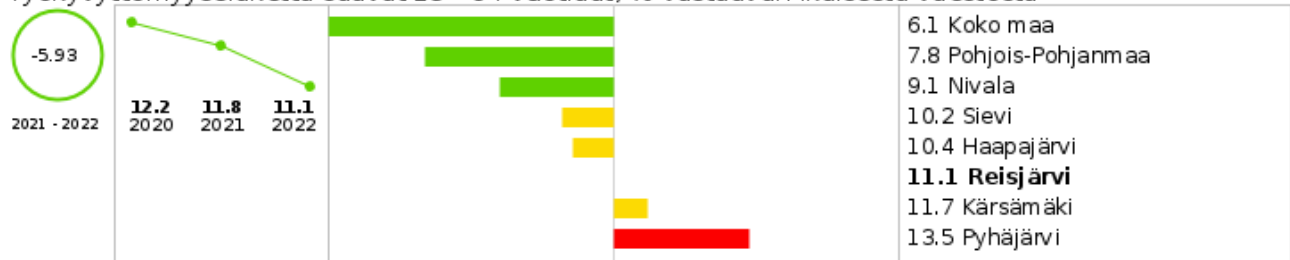
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

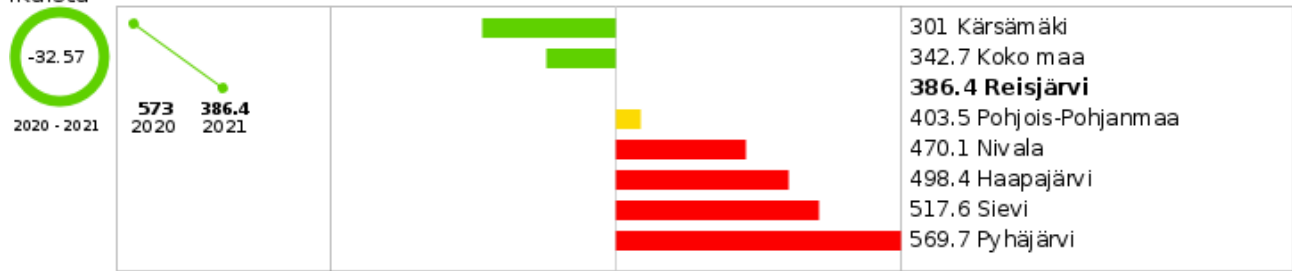
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokasot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan iästä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

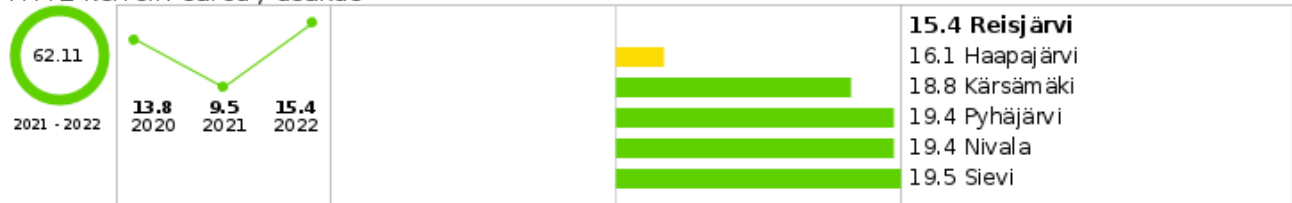
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

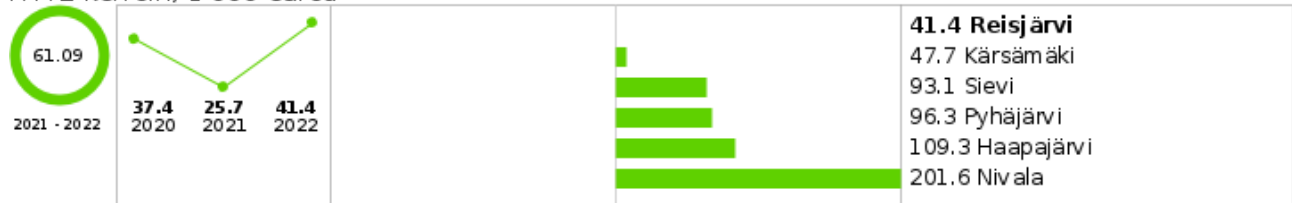
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

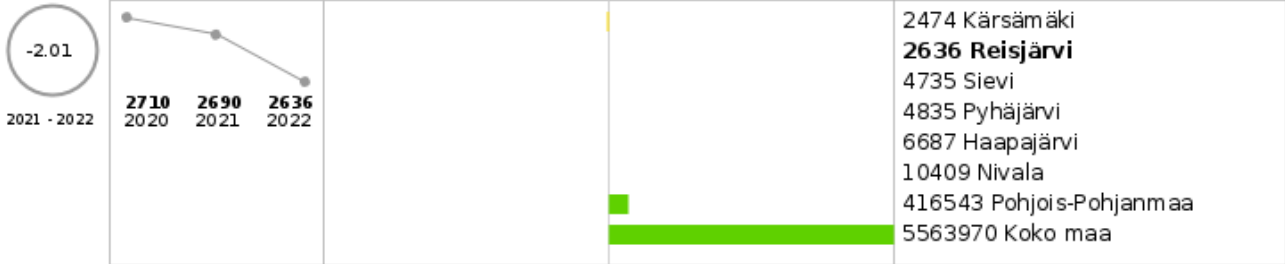

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

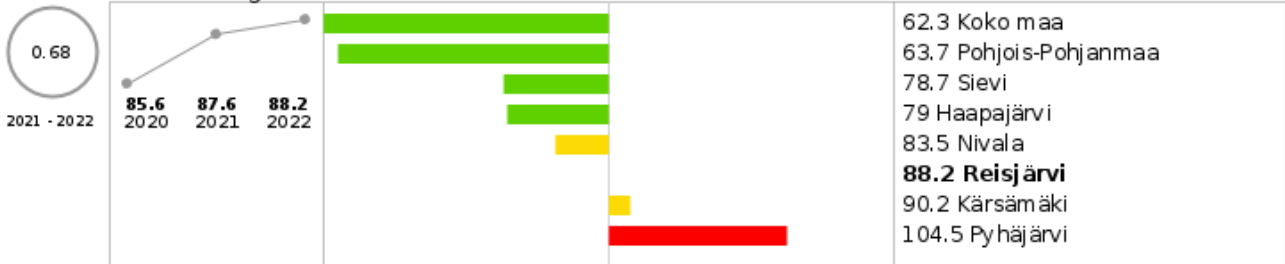

Väestö

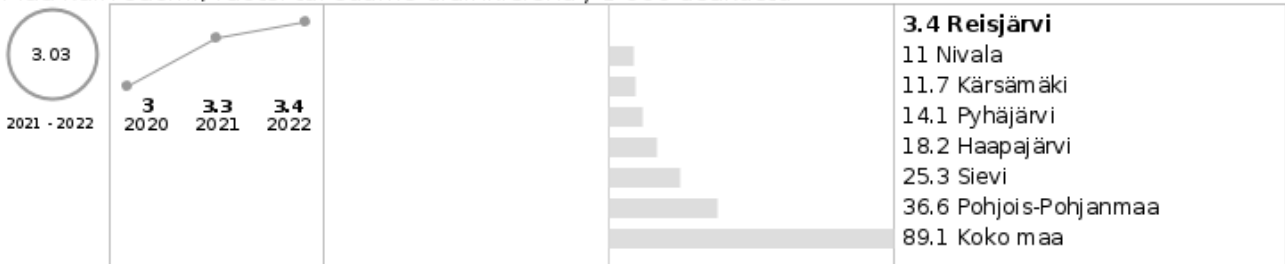
Väestö 31.12.

Huoltosuhte, demografinen

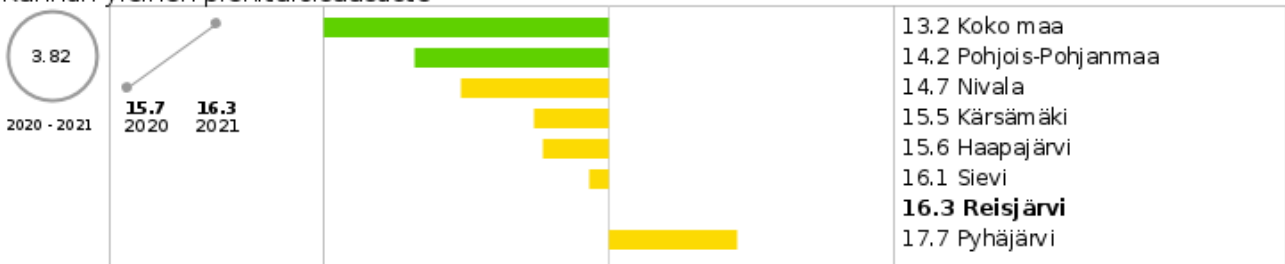

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

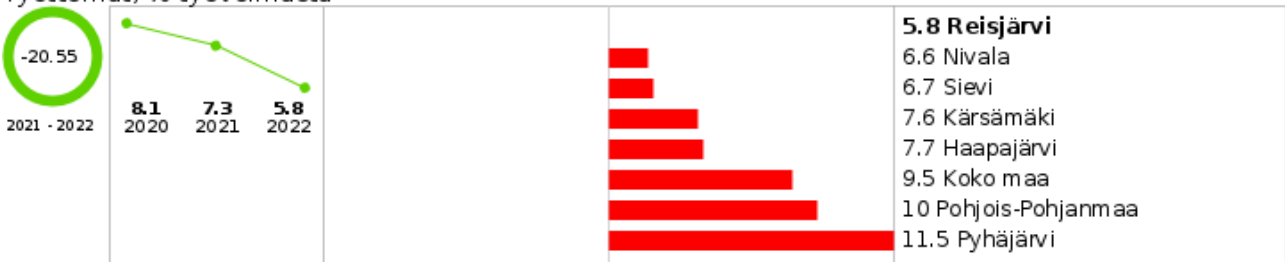

Elinvoima

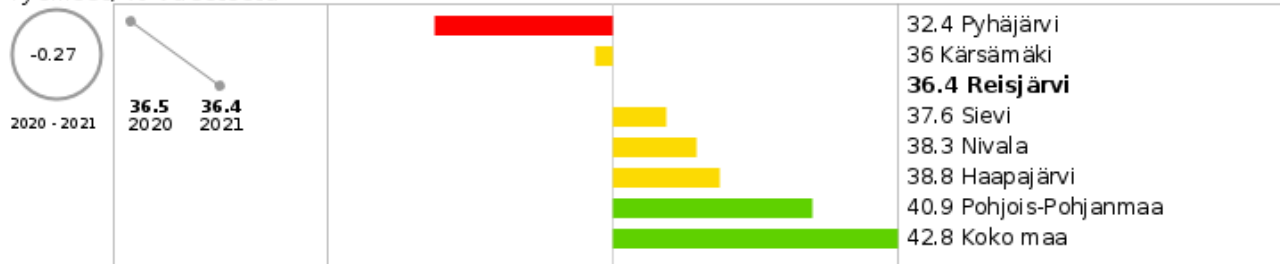
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Työttömät, % työvoimasta

Työlliset, % väestöstä

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA – Yhteenveto

Reisjärven kunnan talous on kehittynyt tiukan talouskurin johdosta ja ansiosta suotuisasti vuosien 2021–2022 aikana. Vuoden 2021 tilinpäätöksessä kaikki aiempien tilikausien tappiot saatiin katettua. Vuoden 2022 tilinpäätös puolestaan vahvistaa taseessa olevaa tilikausien ylijäämää noin 500 000 euron verran. Lisäksi kunnan velkoja on lyhennetty suunnitelman mukaan vuoden 2022 aikana. Yhdessä uuteen sote-keskukseen tehtävän investoinnin kanssa tämä antaa kunnalle mahdollisuuden turvata kuntalaisten palveluja myös muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kunnan verotulot ja valtionosuudet ovat kehittyneet suotuisasti, vaikka ne yleisen kehityksen sekä sote-uudistuksen johdosta pienenevätkin vuoden 2023 aikana huomattavasti. Kuntalaisten työllisyys on tästä huolimatta alueen parhaimpia. Kuntaan on myös kuluneen vuoden aikana muuttanut lapsiperheitä, vaikka kunnan kokonaisasukasmäärä on vähentynyt 53 asukkaalla.

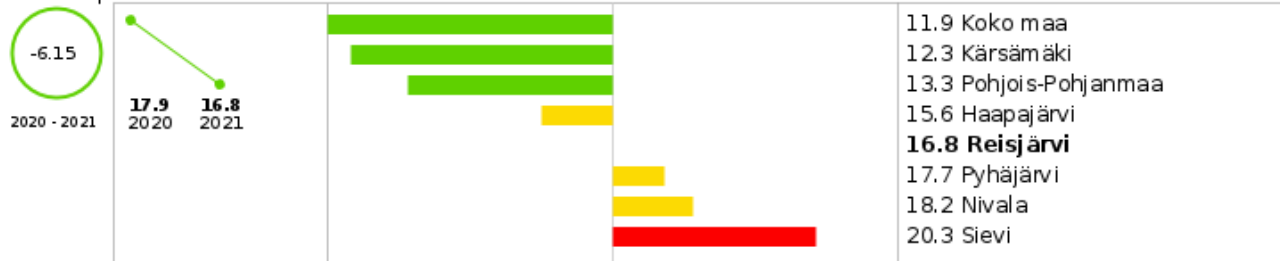
Hyte-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että vuodesta 2023 lähtien kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Indikaattorit tulevat vaihtelemaan. Lähtökohta on kuitenkin se, että tietojen tulee olla saatavissa yhtäläisesti kaikista kunnista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on uudenlainen valtionosuus, sillä kunta voi vaikuttaa sen muodostumiseen omilla toimillaan. Reisjärven hyte-kerroin vuonna 2022 oli 54, mikä on alhaisempi kuin alueella keskimäärin. Parannettavaa on erityisesti prosessi-indikaattoreiden osalta. Näihin voidaan suoraan vaikuttaa kunnan omalla toiminnalla ja toimintojen tarkemmalla dokumentoinnilla.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Lasten pienituloisuusaste

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

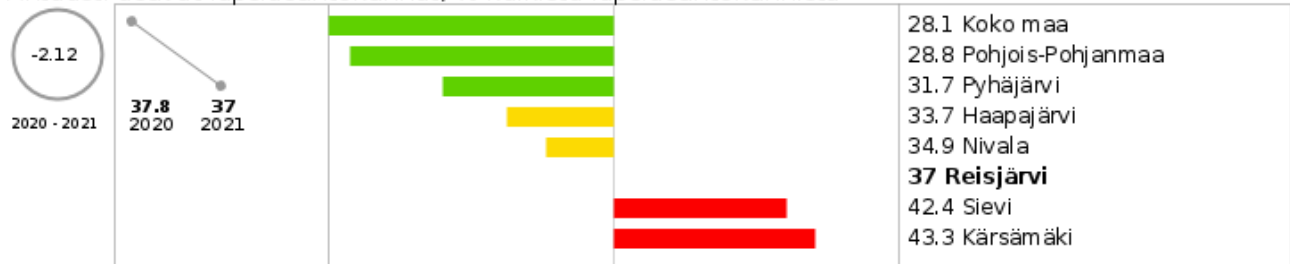
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

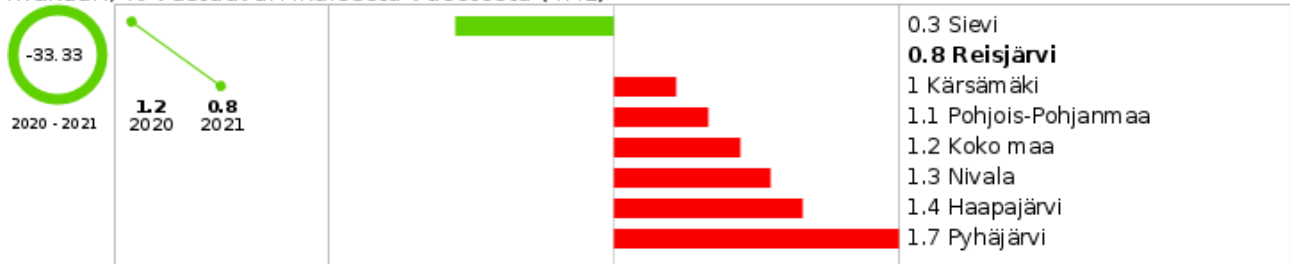
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

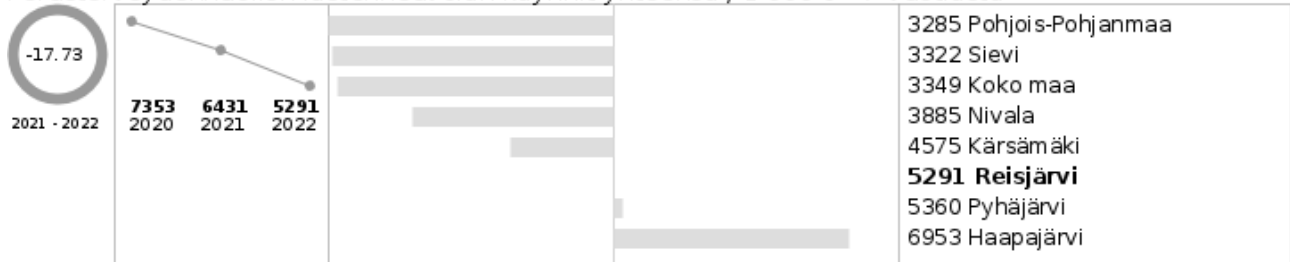

Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneurolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET – Yhteenveto

Ahtaasti asuvia lapsiperheitä on Reisjärvellä suhteellisesti enemmän kuin Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa keskimäärin. Myös lasten pienituloisuusaste on korkea verrattuna verrokkialueisiin, mutta verrattaessa pienituloisuusastetta muihin lähialueen kuntiin huomataan, että lapsiperheiden tulotaso on alhainen myös Reisjärven naapurikunnissa.

Lastensuojeluilmoitusten määrä on ollut nousussa, mutta lastensuojelun asiakkuusmäärän kasvu näkyy lähinnä avohuollon asiakkaiden määrän nousuna. Huostaan otettujen, kiireellisesti sijoitettujen ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä oli vuosina 2020–2021 hieman laskeva. Tosin vuodelta 2022 ei vielä tietoja saatavilla.

THL:n kouluterveyskysely toteutetaan seuraavan kerran keväällä 2023 ja uudet tulokset ovat saatavilla syksyllä 2023. TEA-viisarin peruskouluissa toteutettavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulosta mittaava pistemäärä puuttuu Reisjärven osalta. Tietoja ei ole toimitettu.

NUORET JA NUORET AIKUISET

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Rikoksista syylliseksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

NUORET JA NUORET AIKUISET – Yhteenveto

Parin viimeisen vuoden aikana Reisjärven nuorisotyöttömyys on ollut laskusuunnassa. Nuorisotyöttömyys onkin Reisjärvellä alhaisemmalla tasolla kuin Pohjois-Pohjanmaalla keskimäärin. Nuoret hakeutuvat hyvin koulutukseen ja pääsevät sitä kautta kiinni työelämään. Kokonaan koulutuksen ulkopuolelle jäävien osuus on Reisjärvellä varsin pieni verrattuna alueen muihin kuntiin ja koko Suomen tilanteeseen.

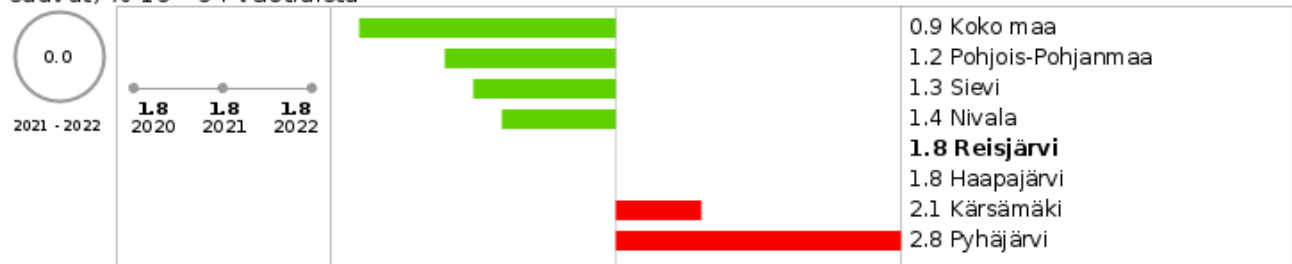
Vuoden 2020 ja 2021 välillä on ollut selkeää nousua 18–20-vuotiaiden rikosepäilyihin liittyen. Asiaa kannattaa seurata pidemmällä aikajänteellä ja miettiä sen pohjalta mahdollisia syitä ja niihin pureutuvia toimenpiteitä.

Lukion ja ammatillisen koulutuksen osalta TEA-viisarin antama tieto päivittyy keväällä 2023.

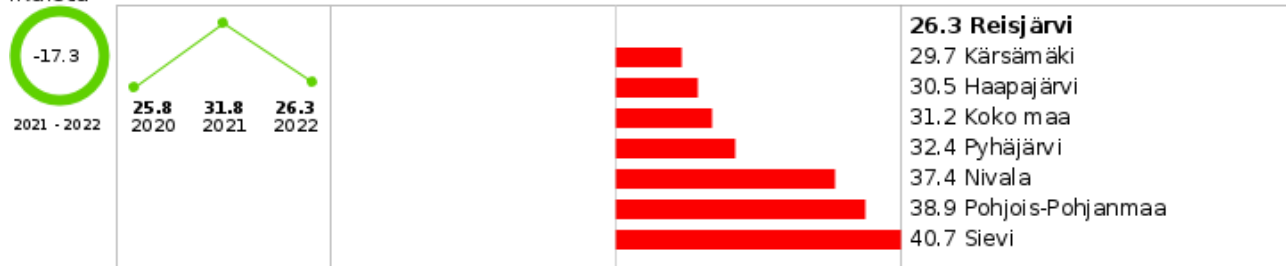
TYÖIKÄISET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

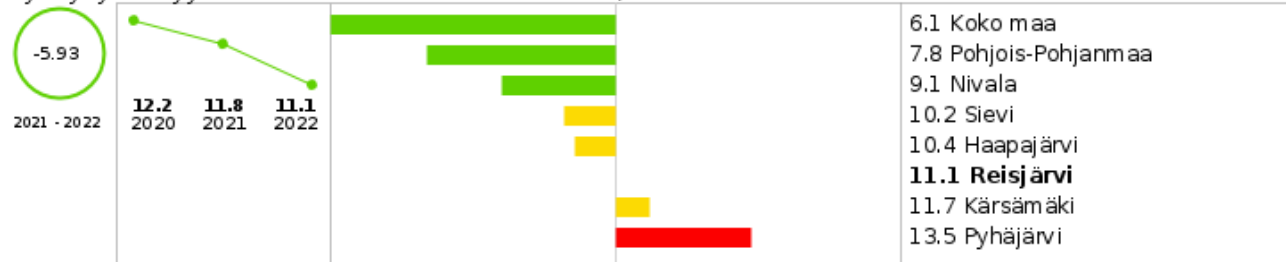
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

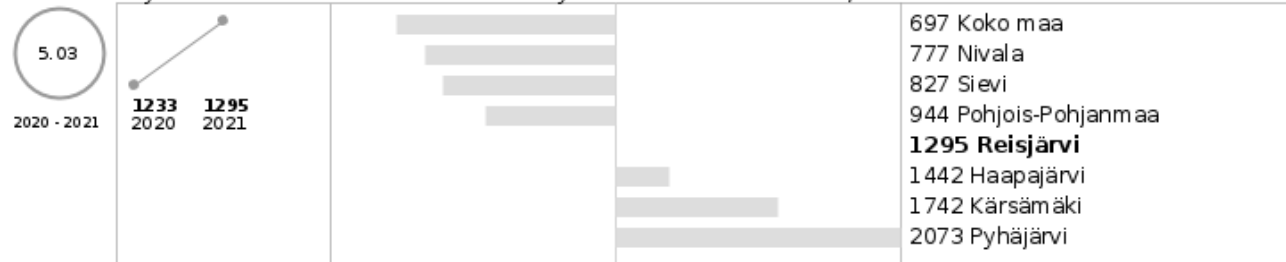

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

TYÖIKÄISET – Yhteenveto

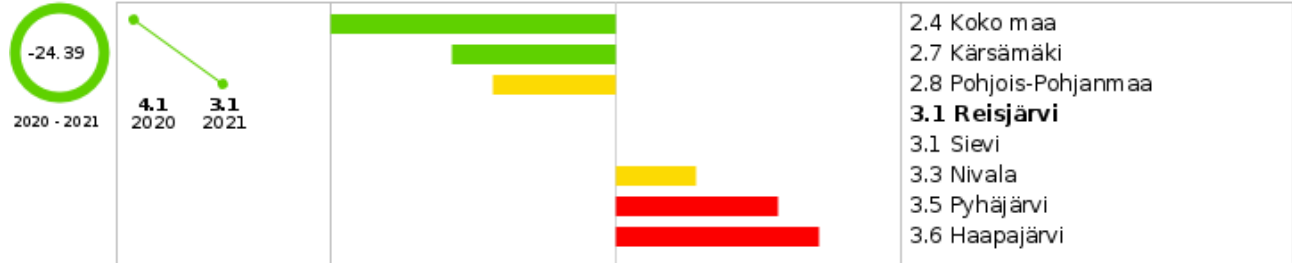
Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot ovat lisääntyneet koko maan laajuisesti ja sama suuntaus näkyy myös Reisjärvellä. On kuitenkin huomattavaa, että mielenterveysperusteisten poissaolojen taustalla ovat paitsi yleinen mielenterveyden ongelmien yleistyminen, myös hoitoon hakeutumisen yleistyminen sekä muutokset mielenterveyden häiriöiden tunnistamisessa ja diagnosoinnissa.

Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on hieman laskenut, mutta on edelleen korkeammalla tasolla kuin Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa keskimäärin.

IKÄIHMISET

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

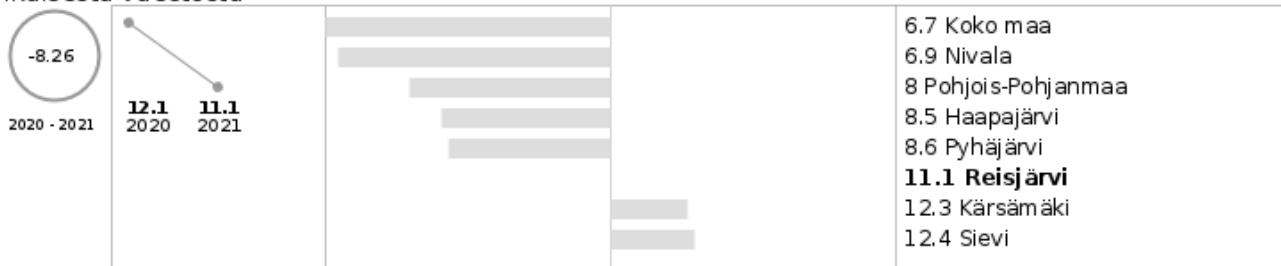

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

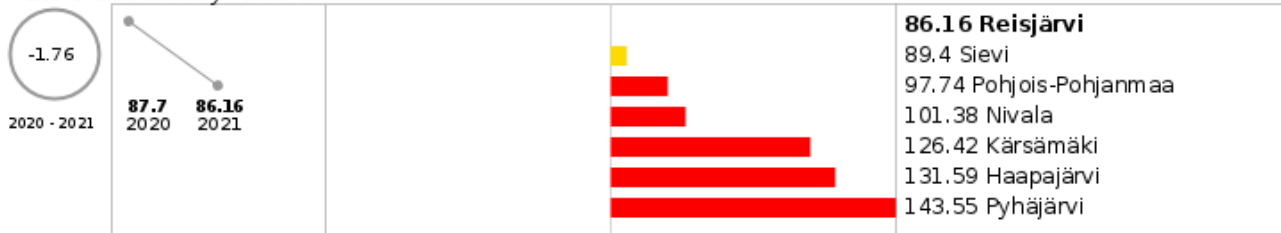
IKÄIHMISET – Yhteenveto

Reisjärvellä kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on pienempi kuin Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa keskimäärin. Tällä hetkellä 88,6 % ikäryhmästä on kotona asuvia, mutta olisi tavoiteltavaa saada osuus pitkälti yli 90 prosenttiin. Kotona asumista voidaan tukea mm. erilaisilla kotiin annettavilla palveluilla sekä ikäihmisille suunnitelluilla välimuotoisilla asumisratkaisuilla.

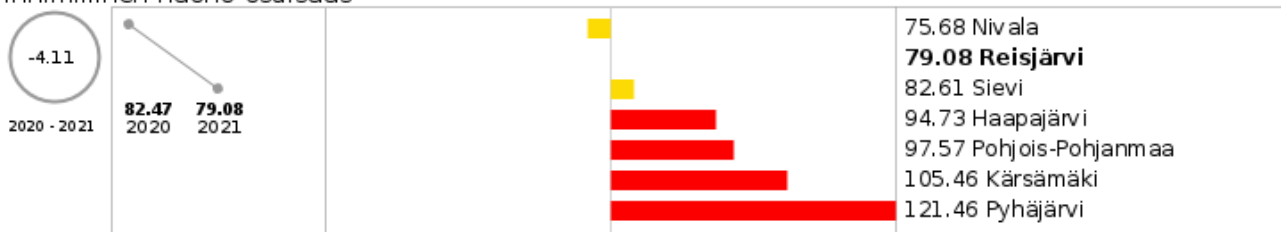
KAIKKI IKÄRYHMÄT

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

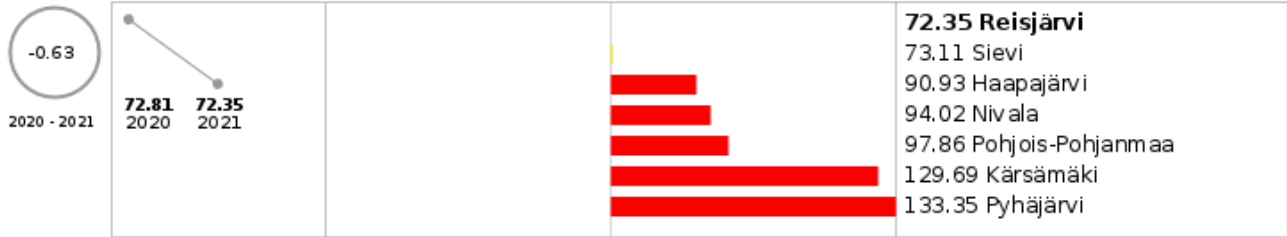
Huono-osaisuus yhteensä

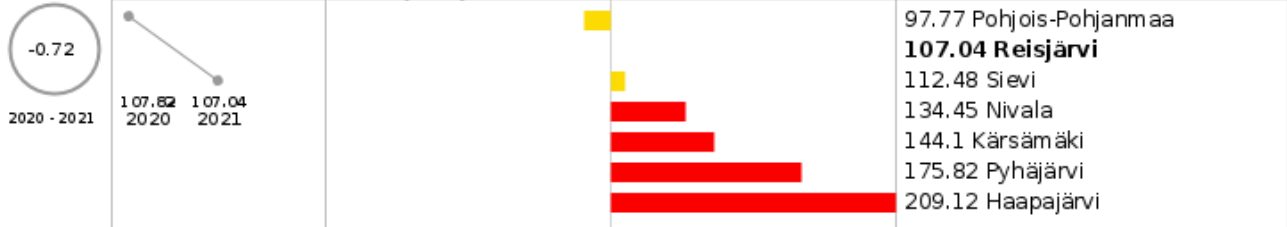
Inhimillinen huono-osaisuus

Huono-osaisuuden sosiaaliset seuraukset

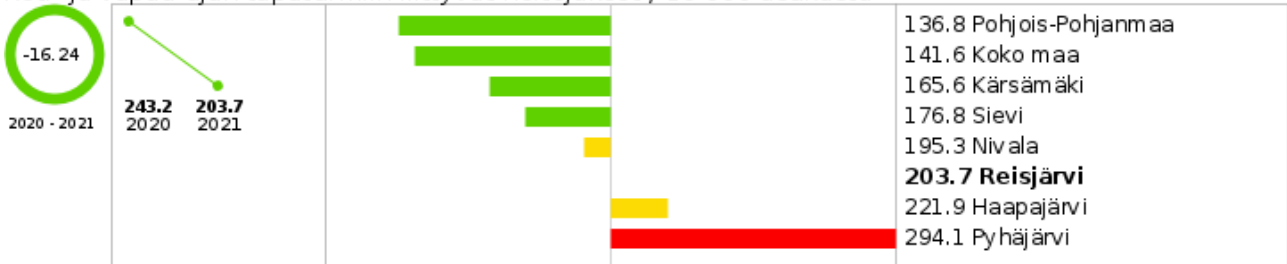

Huono-osaisuuden taloudelliset yhteydet

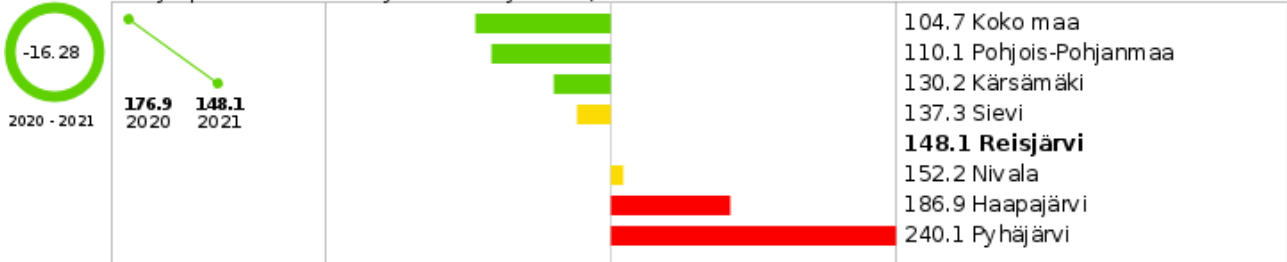

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

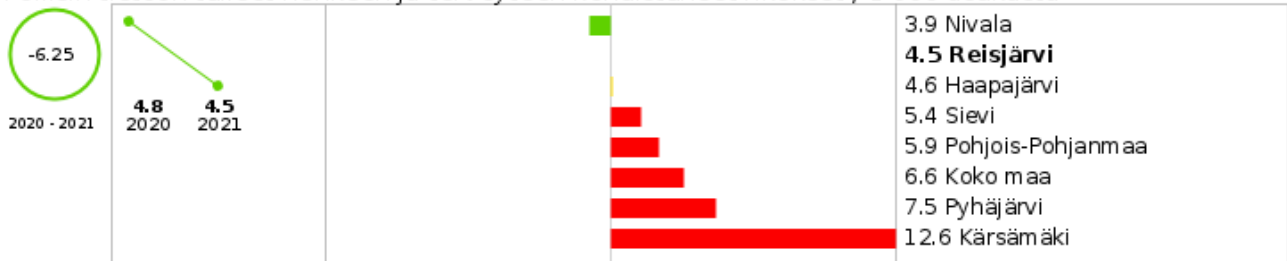
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

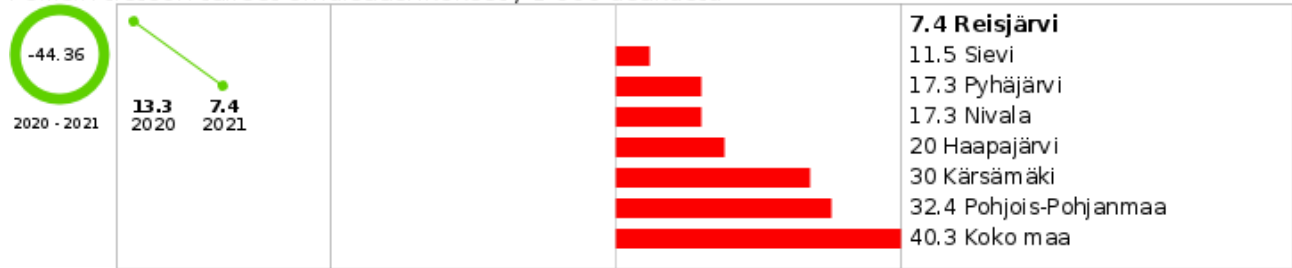
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

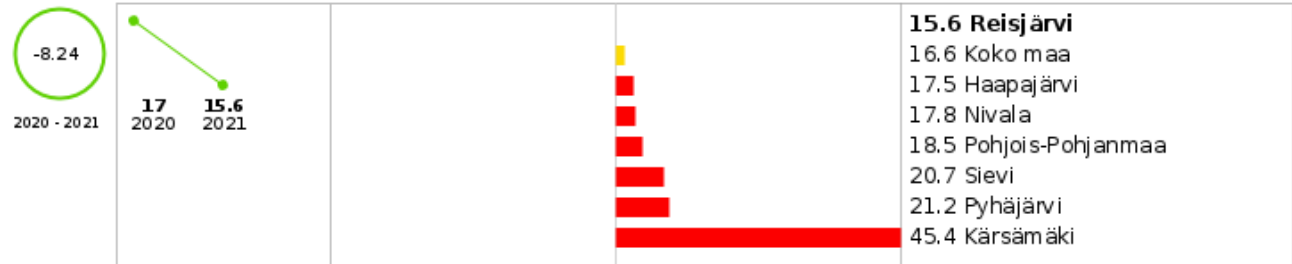
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

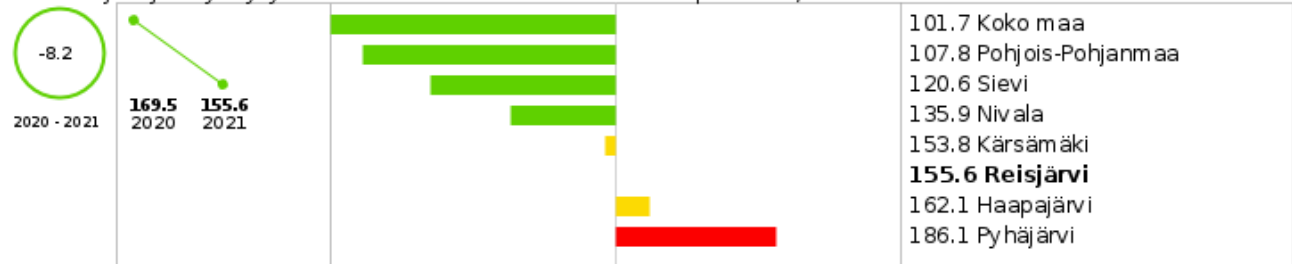
Poliisiin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

Poliisiin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenneriikkomukset / 1 000 asukasta

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

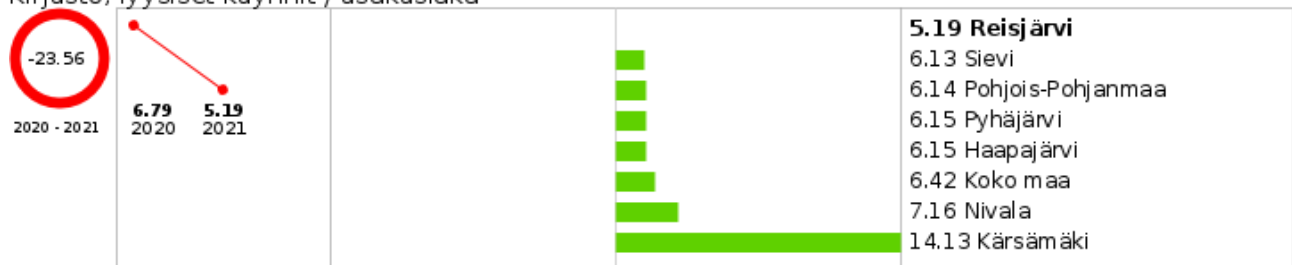
Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

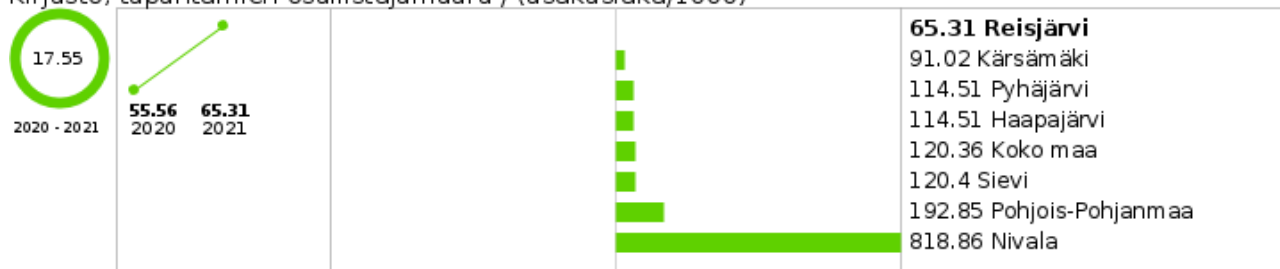

Vapaa-aika

Kirjasto, fyysiset käynnit / asukasluku

Kirjasto, tapahtumien osallistujamäärä / (asukasluku/1000)

Kirjasto, lainaajia / asukasluku %

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Laajassa hyvinvointikertomuksessa (2021–2025) painopisteiksi ja tavoitteiksi asetettiin:

- **Yhteistyö**
 - toimivaa yhteistyötä kehitetään (järjestöt, hyvinvointialue, hyvinvointi osaksi kaikkea kunnan toimintaa)
 - yhteistyökumppaneiden piiri laajenee hankkeiden ja muun toiminnan kehittämisen kautta
- **Arjen hyvinvointi**
 - arjen työn kirjaaminen toimialoilla
 - hyte-työ osana taloutta ja toimintaa talousarvion ja toimintakertomuksen, strategian ja muiden toimintaa ohjaavien asiakirjojen kautta
 - kuntalaisten arjen haasteisiin vastaaminen yhteistyöllä (kuntalaisten kuuleminen eri tavoin ja esille nousseisiin haasteisiin vastaaminen)

2.1 Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointi

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Reisjärvellä varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoidossa, päiväkodilla, sekä ryhmäperhepäiväkodeissa. Tuulenpesän päiväkodissa on neljä lapsiryhmää ja lapsia noin 65–70. Perhepäivähoitajilla on yhteensä 8 paikkaa. Varhaiskasvatuksen kysynnän voimakkaan kasvun vuoksi syksyllä 2021 avattiin Petäjämäen ryhmäperhepäiväkoti, jossa on paikka 20:lle lapselle ja myöhemmin keväällä 2022 avattiin Rantatien ryhmäperhepäiväkoti, jossa

on paikka 8–12 lapselle. Uusien yksiköiden avaamisen myötä Reisjärvellä on pystytty tarjoamaan varhaiskasvatuspaikka kaikille sitä hakeville lapsille.

Varhaiskasvatustilasto muuttui 1.8.2022 lapsen tuen osalta. Lakimuutoksen myötä varhaiskasvatuksessa on käytössä lapsen tuen kolmiportainen malli. Lakimuutos vahvisti lapsen oikeutta tukeen. Koko henkilöstö koulutettiin lapsen kolmiportaiseen tukeen liittyvissä ja tuen prosessit on saatu käyntiin. Kolmiportaisen tuen myötä erityisopettajan rooli kasvaa tehostetun ja erityisen tuen päätöksen saaneiden lasten osalta. Uuden lain myötä tehostetusta ja erityisestä tuesta tulee tehdä hallintopäätös.

Reisjärven paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin keväällä 2022. Varhaiskasvatuksen päivittäisen toiminnan pedagogiikka ja suunnitelmallisuus lisääntyivät yksiköissä uuden varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden edelleen syventyessä toiminnassa. Lasten ja perheiden osallisuutta pyrittiin lisäämään toteuttamalla asiakkailta tulevia toimintaehdotuksia toiminnoissa. Yksiköissä pidettiin vanhempainillat ja niissä kerrottiin perheille varhaiskasvatuksen tavoitteista ja oppimisen alueista. Vanhempainilloissa lapsilta ja vanhemmilta pyydettiin kirjallista palautetta, sekä toiveita toiminnalle. Lasten toiveita toiminnalle kerätään aktiivisesti ryhmissä ja niitä otetaan aktiivisesti huomioon toiminnan suunnittelussa. Osallisuutta pyrittiin lisäämään myös yhteisten tapahtumien avulla. Yhteisiä tapahtumia oli esimerkiksi koko varhaiskasvatuksen yhteinen joulutapahtuma Petäjämäen ulkoilualueella.

Reisjärvellä pystyttiin vuonna 2022 tuottamaan ja tarjoamaan hoitoa alle kouluikäisille, subjektiivisen valintaoikeuden piirissä oleville lapsille lain määräämin perustein ja aikarajoin. Tämän mahdollisti Petäjämäen, sekä Rantatien ryhmäperhepäiväkotien perustaminen. Subjektiivisen oikeuden käyttäjien määrä on huomattavasti lisääntynyt. Varhaiskasvatusmaksuja alennettiin elokuussa 2022 ja toisen kerran 1.3.2023. Maksujen aleneminen lisää edelleen varhaiskasvatuksen kysyntää.

Varhaiskasvatuksessa toimitaan lasten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia edistäen. Perheiden kanssa on tehty kattavasti jokaisessa yksikössä lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Vanhemmat kohdataan päivittäin, joten he ovat olleet luontaisesti osana hoitopäivää. Toimintaa arvioidaan päivittäin saatavista palautteista, joiden perusteella toimintaa pystytään kehittämään. Asiakastytyväisyyskyselyt toteutetaan joka toinen vuosi.

Alakoulu, yläkoulu ja lukio

Reisjärven opetustoimessa siirryttiin vuonna 2018 kaksisarjaiseen malliin: kouluina ovat Niemenkartanon koulu ja Kisatien koulu sekä yksisarjainen Reisjärven lukio. Tilat ovat ajanmukaiset ja vanhin rakennus on 2017 valmistunut. Näissä asioissa on kunnan strategian mukaisesti saatu kaikkien lasten ja nuorten käyttöön terveet tilat. Opiskelijahuolto toimii keskitetysti samoissa tiloissa ja siitä saadaan selvää etua lasten ja nuorten hyvinvointiin. Moniammatillinen ratkaisukeskeisyys toteutuu hienosti.

Oppilashuollon resurssit on lisätty niin, että Reisjärvellä on ollut oma koulukuraattori vuodesta 2012 lähtien. Vuonna 2022 haettiin toiminnanlaajentamiseen avustusta ja saatiin palvelu viisipäiväiseksi, kun siitä aiemmin myytiin yksi päivä Haapajärvellä Jeduun. Reisjärven kunta ostaa koulupsykologipalvelut yksityiseltä palveluntuottajalta. Koulun oppilashuoltoon on kehitetty oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti uusia varhaisen puuttumisen toimintamalleja. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 15 §:n mukaan opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulupäivänä ja kiireellisessä

tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Reisjärvellä nämä määräajat toteutuvat hyvin. Koulukuraattorin asiakkaana on vuosittain keskimäärin 60 oppilasta esiopetuksesta lukioon. Työn painopistettä on siirretty aiempaa enemmän ennaltaehkäisevään työhön. Kuraattori tapaa esimerkiksi kaikki ensimmäisen luokan oppilaat ja kuudennen luokan oppilaat yksitellen. Uutena palveluna on toiminut 3–4 päivää viikossa koulupsyikkari, joka on ollut kaivattu lisäresurssi oppilaiden mielenterveys- ja jaksamisasioihin.

Opetustoimen viimeaikaiset kehittämishankkeet ovat olleet kulttuurikasvatussuunnitelman ja hyvinvointisuunnitelman valmistaminen ja niiden jalkauttaminen. Erityisopetuksen kehittämisessä jatkettiin kolmiportaisen tuen jalkauttamista osallistamalla opetushallituksen kahden vuoden hankkeeseen: tukea tuen järjestäjille. Kaikki kolme hanketta ovat osa jokapäiväistä koulutoimen työtä lasten parhaaksi. Vuosittain tehdään yläkoulussa kouluun kiinnittymiskyselyt ja näiden perusteella tukea ohjataan sen tarvitsijoille. Koulutoimena osallistumme valtakunnallisiin move-testeihin, koulusaavutuskyselyihin ja kouluterveyskyselyyn.

Lapset puheeksi -työmenetelmää on jatkettu koko koulutoimessa. Kunta järjestää erityisopetuksen neljällä vakituisella erityisopettajalla. Koulutoimi on hakenut avustuksia mm. tasa-arvo- ja koronaraha, joiden avulla tarpeeseen on saatu lisäresurssia. Tarpeen mukaan on vuosittain otettu käyttöön myös joustavan perusopetuksen ryhmä.

Peruspalvelukuntayhtymä Selänne oli aktiivisesti mukana hyvinvointialueen valmistelussa. Selänneessä olivat käytössä Esikko- ja Voimaperheet -menetelmät. Esikko tarjoaa tukea ja apua varhaiseen kielen- ja puheenkehitykseen. Voimaperheet -toimintamalli on Turun yliopiston lastenpsykiatrian kehittämä varhaisen vaiheen ja matalan kynnyksen vanhemmuuden tukiohjelma. Selänneessä Voimaperheet -toimintamallia tarjottiin ensisijaisesti neljävuotiaiden lasten perheille ja universaalia vanhemmuuden tukea kaikille kolmivuotiaiden lasten perheille. Lisäksi tarjottiin universaalia mahdollisuutta digitaaliseen ohjaukseen Perhepolku -alustalla hyvinvointialueen yhteiskokeiluna. Verkkokurssien tavoitteena on tarjota tukea ja ohjausta vanhemmille matalalla kynnyksellä, vahvistaa vanhemman myötätuntoa itseään kohtaan, tukea parisuhteen myötätuntoista vuorovaikutusta sekä vahvistaa myötätuntoista vanhemmuutta.

Perhekeskuksen palveluiden tavoitettavuuden parantamiseksi Ppky Selänneessä oli käytössä Lapsiperheiden Pyydä Apua -nappi. Tavoitteena oli saada lapsiperheiden palvelut koordinoitua selkeäksi kokonaisuudeksi, jossa toimijoiden verkosto pystyy auttamaan nopeasti ja tehokkaasti apua tarvitsevaa perhettä / lasta. Lisäksi käytössä oli niin kutsuttu huolentunnistamisen malli.

Ppky Selänneessä oli käytössä Neuvokas perhe -menetelmä, joka on valtakunnallinen lapsiperheiden elintapaohjausmenetelmä. Neuvokas perhe toimintaa jatkettiin neuvoloissa elintapaohjauksen tukena. Hyvinvointineuvolan suunnittelu ja toiminnan kehittäminen on yhteistyötä monen tahon kanssa. Hyvinvointineuvola on nostettu myös hyvinvointialueen kehittämisessä hyväksi käytännöksi ja sen jatkokehittäminen koko hyvinvointialueelle on käynnissä.

2.2 Nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvointi

Nuorisotilat olivat pingishuoneen ja televisiohuoneen osalta avoinna arkipäivisin kirjaston palveluaikoina ja kaikilta osin koulujen lukuvuotta vastaavana aikana valvotusti tiistai- ja perjantai-iltaisina. Nuorisovaltuusto kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston edustajaksi valittiin Toni Aho, joka osallistui ko. kokouksiin kaksi kertaa.

Hiihtolomaviikolla järjestettiin matkat Kärpät-HIFK otteluun sekä Vuokattiin, jossa osallistujat jakaantuivat Vuokatinrinteille, SuperParkiin ja Katinkultaan. Lisäksi tarjottiin maksuttomia liikuntasalivuoroja kouluajan vuoroille.

Reisjärvi-päivillä järjestettiin nuoria koskevia aktiviteetteja: poikien ykköspesisottelu Haapajärvi-Sotkamo, frisbeegolf tutuksi tapahtuma, kaksi C-poikien aluesarjan pesisottelua, Hokkus pokkus lastentapahtuma, koko perheen jousisoitinkonsertti ja Niilon Biitin konsertti. Syyslomaviikolla tarjottiin maksuttomia jäähallivuoroja Haapajärven uimahallilla ja samoin maksuttomia Kisatien liikuntahallivuoroja, järjestettiin matka Kärpät-Ilves otteluun sekä Vuokatin SuperParkiin ja Katinkultaan. Käytössä oli myös Wibit seikkailurata Haapajärven uimahallilla.

Nuorten osallisuuden edistämiseksi Kynttilät esiin vakan alta -hanke järjesti yhteistyössä Nuorten Suomi ry:n ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa Kisatien koululla Vaikuta! -teemapäivän toukokuussa 2022. Vaikuta! -teemapäivässä nuorille esiteltiin erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia, kuultiin nuorten mielipiteitä sekä esiteltiin nuorille yhdistysten tarjoamia kansalaistoiminnan mahdollisuuksia.

2.3 Työikäisten hyvinvointi

Liikuntatoimi organisoii oman kansanhiihtokampanjan. Tykkilumiladun ansiosta hiihtokausi on onnistuttu jatkamaan vuosittain noin puolen vuoden mittaiseksi. Tykkilumiladulla kuntoilijoiden suhteellinen osuus on lisääntynyt merkittävästi. Tepan Jotoksella järjestettyyn kuntokampanjaan tuli kesän aikana 229 suoritusmerkintää 114 eri henkilön toimesta.

Syksyn 2022 aikana saatettiin loppuun Petäjämäen kuntoportaat ja yöpymiskotahanke sisältäen yöpymiskodan, puuliiterin ja ulkowc:n valmistumisen. Kodan avajaiset järjestettiin lokakuun lopulla ja tapahtumaan osallistui vajaat sata henkilöä. Uusi kota täydentää alueen ulkoilu- ja virkistyskäyttöä. Petäjämäelle tehtiin syksyn aikana Peuran Polun alkuun uusi ratalinjaus metsän puolelle.

2.4 Ikäihmisten hyvinvointi

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteelle laadittiin Vanhuspalveluiden suunnitelma vuosille 2022–2025 yhteistyössä kuntien vanhusneuvostojen kanssa. Siinä painopisteinä olivat ennaltaehkäisevä ja kuntouttava toiminta sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen tavoite, että ikääntyvät voivat elää turvallisen, mielekkään ja kokonaisen elämän omassa kotonaan. Vanhuspalvelusuunnitelman mukaisia seurantaindikaattoreita avataan vuosittain.

Vuosi 2022 oli koronan jälkeen eräänlaista heräämistä normaaliin toimintaan. Kuntalaiset osallistuivat tapahtumiin ja järjestötoimintaan. Ppky Selänne järjesti kahden vuoden tauon jälkeen 75 vuotta täyttäneille syntymäpäiväjuhlan 27.4.2022. Tällöin juhlittiin kolmen vuoden synttärisanskareita yhtä aikaa. Samalla oli kaikille avoimet ikäihmisten palvelumessut Haapajärvellä. Vanhusten viikolla (2.-9.10.2022) Reisjärvellä oli paljon tapahtumia sekä Ppky Selänteen päivätoiminnan, kuntoutuksen ja tehostetun palveluasumisen yhteistyönä järjestettynä sekä yhteistyössä järjestötoimijoiden ja vapaaehtoisten kanssa.

Selänteessä toimi kotikuntoutustiimi, jonka yhteydessä oli yhden luokun periaatteella myös palveluohjaus. Palveluohjauksen numerosta sai ohjausta ja neuvontaa kaikkiin ikäihmisten palveluihin liittyen. Tarpeen mukaan asiakkaan luo tehtiin kotikäynti ja palvelutarpeen arviointi ja yhdessä asiakkaan ja läheisten kanssa suunniteltiin asiakkaan toimintakykyä tukevia toimintoja.

Kuntalaisille järjestettiin myös matalan kynnyksen palvelupiste, jossa sai ohjausta ja neuvontaa ikäihmisten palveluihin liittyen. Palvelupisteissä oli aihealueittain asiantuntijoita kertomassa muisti-, kuntoutus-, omaishoitaja-, seniorineuvola- ja sosiaalitoimen puolen asioista. Matalan kynnyksen palvelupiste sijaitsi alkuvuonna 2022 Yhteisötila Vakassa ja loppuvuodesta Mansikan tiloissa kerran viikossa.

Seniorineuvola toimi ikäihmisten ennaltaehkäisevänä vastaanottona. Seniorineuvolaan pystyi menemään sekä ajanvarauksella että ilman ajanvarausta. Seniorineuvolan kautta järjestettiin ennaltaehkäisevät hyvinvointitarkastukset 70-vuotiaille ja ennaltaehkäisevät kotikäynnit 80-vuotiaille. Tarkastukset ja käynnit toteutuivat vuonna 2022 ja ennaltaehkäisevien hyvinvointitarkastusten osalta otettiin jo 69-vuotiaat mukaan ennakkoiden hyvinvointialueella muuttuvaa ikäryhmää. Hyvinvointitarkastusten osalta kehitettiin loppuvuodesta Omaolo - ohjelman kanssa myös omaehtoista hyvinvointitarkastusta ikääntyville. Tämä otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana.

Päivätoimintaa käytti Reisjärvellä keskimäärin 20 asiakasta ja päivätoimintaa järjestettiin kolmena päivänä viikossa Mansikan tiloissa. Toiminta on kotona asumista tukevaa ja aktivoivaa. Toiminnassa tehdään yhteistyötä vapaaehtoisten, järjestöjen ja seurakunnan kanssa. Vuoden 2022 aikana omaishoidontuella hoidettuja 75-vuotta täyttäneitä oli Reisjärvellä yhteensä 20 henkilöä. Omaishoitajista suurin osa oli yli 65-vuotiaita. Omaishoito ja sitä täydentävät muut palvelut mahdollistivat yksilöllisen, ikäihmisten tarpeista lähtevän hoidon suunnittelun ja toteutuksen kotona. Omaishoitajien hyvinvointia ja terveyttä tuettiin toteuttamalla hyvinvointi- ja terveystarkastuksia, järjestämällä pienryhmävalmennusta ja -koulutusta sekä tarjoamalla yksilöllistä ohjausta ja psykososiaalista tukea omaishoitoperheille. Omaishoitoperheiden hyvinvointia vahvistettiin myös erilaisilla omaishoidon vapaan järjestelyillä. Näitä olivat mm. lyhytaikaishoito, sijaishoito, perhehoito ja päivätoiminta.

Ikäihmisten kotihoidon tarve on ollut kasvava, mutta nyt asiakkaiden määrä on tasaantunut. Kotihoidon asiakkaat ovat kuitenkin enemmän apua tarvitsevia. Vuonna 2022 kotihoitoa tuotettiin lähipalveluina kotihoitajan käynteinä ja yhä lisääntyvästi myös kuvapalvelun avulla etäkäynteinä. Kotihoitoa toteutettiin sekä Selänteen omana toimintana että palvelusetelillä. Etäkäyntiasiakkaita oli Reisjärvellä 6 ja etälaitteiden avulla voitiin tuoda myös kuntouttavia palveluita sekä ryhmätoimintoja asiakkaan kotiin. Myös lääkeautomaattien käyttöä pyrittiin lisäämään.

Kotihoidossa toimi kuntohoitaja 50 % työajalla, joten kuntohoitaja pystyi reagoimaan kotihoidon asiakkaiden kuntouttaviin tarpeisiin myös ennaltaehkäisevästi. Kotihoidossa on myös oma lääkäri. Reisjärvellä säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli vuonna 2022 81 henkilöä ja tilapäisiä kotihoidon asiakkaita 51. Yli 75-vuotiaista kotona asui vuonna 2022 88,6 %. Kotihoidon asiakkaina kotona asuvista 75-vuotiaista oli 41 % ja koko ikäluokasta 36 %. Tavoitteena on, että yli 75-vuotiaista 93 % asuisi kotona. Tarve erilaiselle välimuotoiselle asumispalvelulle on ilmeinen. Reisjärvellä välimuotoisen asumisen mahdollistaa Mansikka.

Reisjärvisille vuoro hoitoa ja vuorohoidossa omaishoidon vapaita järjestettiin Selänteen omissa arviointiyksiköissä Haapajärvellä ja Reisjärvellä. Arviointijaksoja asiakkaille järjestettiin, kun tarvittiin arviointia kotihoidon tai tehostetun palveluasumisen tarpeesta. Arviointijakso pyrittiin aina järjestämään ensisijaisesti asiakkaan kotona, mutta tarpeen mukaan se järjestettiin arviointiyksikössä. Kotona asumista tukevana palveluna on myös kotisairaaloiminta. Kotisairaala on vaihtoehto sairaalassa tapahtuvalle hoidolle. Kotisairaalaan tullaan asiakkaaksi lääkärin läheteellä. Kotisairaala on tukena myös kotona tapahtuvissa saattohoidoissa. Kotisairaaloiminta

keventää vuodeosaston tarvetta ja tarjoaa kuntalaisille uuden lähipalvelun. Kotisairaalan asiakkaita oli vuonna 2022 149, joista yli 75-vuotiaita oli 87 henkilöä.

Ikääntyvien palveluiden järjestämisvastuu siirtyi vuoden 2023 alusta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Asiaa valmisteltiin monin tavoin vuoden 2022 aikana. Selänteen viranhaltijat ja työyhteisöt olivat valmistelutyössä ja piloteissa mukana koko vuoden ajan. Ppky Selänteessä oltiin monin tavoin edelläkävijöitä mm. teknologian käytössä, joten käytännön toimintaan ei juurikaan tule muutoksia. Organisaatiomuutos on suuri, mutta yhteistoimintaa jatketaan kuitenkin paikallisesti kuten ennenkin kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

2.5 Hyvinvoinnin edistäminen kunnan liikuntapalveluissa

Uimahallikuljetukset Nivalan Uikkoon käynnistettiin koronatauon jälkeen syyskuussa kestäen joulukuulle. Kuljetuksia toteutettiin seitsemän kertaa osallistujamäärän ollessa yhteensä 182 henkilöä eli 26 henkilöä / kuljetus. Liikuntatoimi on toteuttanut ympäri vuoden kuukauden mittaiset kuntokaudet, joihin oli ennätyksellisen vilkas osanotto. Kirjauksia kuntovihkoihin kertyi vuoden mittaan 34 390 kpl eli kuukautta kohden 2865,83 suoritusta.

Toukokuussa järjestettiin yhdessä Kynttilät esiin vakan alta hankkeen ja yhdistysten kanssa Hyvinvointipäivä yhteisötila Vakassa. Ohjelmaan kuului mm. liikuntatoimen mahdollistama Inbody-mittaus.

Reisjärvellä hyvinvoinnin edistämiseen kuuluu edulliset liikuntasali- ja kuntosalimaksut sekä ylipäättään monipuolisten sisäliikuntatilojen sekä liikunta- ja ulkoilualueiden tarjoaminen kuntalaisten käyttöön.

2.6 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa

Vuoden aikana valmistui koululaitoksen kattava kulttuurikasvatussuunnitelma.

Vuoden 2022 Reisjärvi-päivillä järjestettiin lasten satutunti, peräkonttikirppis kone-teemalla, Lokkipäivän kiertoajelu, Kuivajärven luontokahvila, sanajumalanpalvelus 1700-luvun jumalanpalveluskäsikirjan mukaan, historiallinen kiertoajelu kohteena vanhat kyläkaupat, Jari Puhakan vetämä yhteislaulutilaisuus / kansanedustaja Mikko Kinnusen haastattelu, Hokkus pokkus lastentapahtuma, koko perheen jousisoitinkonsertti, hyvinvointi-ilta ja peräkonttikirppis, Lokkipäivän kylä Kalajoen latvoilla -kirjan julkistamistilaisuus, Niilon Biitin konsertti, pitäjapäivien juhla jumalanpalvelus, kunniakäynti sankarihaudoilla ja nälkään kuolleiden muistomerkillä sekä 50-vuotta sitten ripille päässeiden tapaaminen. Kirjaston näyttelytilassa oli esillä heinäkuun ajan Hilka Huotarin ja Kaarina Puusaari-Huotarin taidenäyttely.

Vapaa-aikatoimi oli mukana joulunavauksen toteutuksessa. Itsenäisyyspäivän juhla jumalanpalveluksessa toteutettiin perinteinen lippukulkue. Jumalanpalveluksen jälkeen suoritettiin kunniakäynti sankarihaudoilla. Itsenäisyyspäivän juhla järjestettiin Niemenkamarissa. Lukuvuoden aikana toteutettiin perinteinen lastentanssi- ja nykytanssiopetus yhteistyössä Tanssiopisto Uusikuun kanssa pois lukien koronasulkuajat.

Kirjastossa painopistealueina olivat lasten lukemaan oppimisen tukeminen, lukemisen edistäminen sekä aikuisten osalta Reisjärvellä käsin tapahtuvan opiskelun tukeminen. Kirjasto pyrki omalta osaltaan vaikuttamaan kuntalaisten hyvinvointiin monipuolisella kirjakokoelmalla sekä

hyvinvointia tukevilla tapahtumilla, mutta koronapandemian ja tiukan taloustilanteen vuoksi tapahtumatuotantoa on viime vuosina ollut varsin vähän. Kirjallisuus- ja kulttuuritapahtumia kirjasto järjesti vuonna 2022 5 tilaisuutta ja näistä yksi oli lastenkirjailija Markus Ikolan vierailu alakoululla. Osallistujia kirjallisuustapahtumissa oli yhteensä 269 henkilöä.

Keväällä 2022 kirjaston näyttelytilassa oli Tiina Konttilan lastenkirjojen kuvitusnäyttely ja kesäkuussa Reino Sainkankaan meteoriitinäyttely. Marraskuussa järjestettiin Kekri-tapahtuma yhteistyössä Maa- ja kotiseutunaisten kanssa. Marraskuun ajan oli näyttelytilassa ruisleipä -aiheinen näyttely. Niemenkartanon koululla pidettiin lasten- ja nuortenkirjojen siirtokokoelmaa, joka vaihdettiin säännöllisin väliajoin. Päiväkotiryhmille koottiin pyydettyjen teemojen mukaisia kirjapaketteja. Kirjastonkäytön opetustilaisuudet järjestettiin kirjaston tiloissa yläkoulun 7-luokkalaisille. Teemallisia kirjanäyttelyitä kerättiin esille ympäri vuoden liittyen ajankohtaisiin aiheisiin.

Kokoelman hoitoa tehtiin hankkimalla uutta ja poistamalla vanhentunutta kirjallisuutta. Normaalia asiakaspalvelua ja lainaustoimintaa toteutettiin koronapandemian rajoitusten ja suositusten mukaisesti palaten vähitellen normaaleihin asiakkaiden istumapaikkamääriin. Omatoimisen asioinnin mahdollistava lainaustoiminta vakiintui käyttöön ja kuntalaiset ovat antaneet positiivista palautetta laajentuneista aukioloajoista. Myös Joki-kirjastojen tiivistynyt yhteistyö tuotti tulosta mm. yhteisellä varausjonolla sekä viikoittaisella kuljetuksella, joka kuljetti kirjavarauksia kirjastosta toiseen.

Laina- ja kävijämäärät kirjastoissa supistuivat koronavuosina koko Suomessa, mutta ovat nyt lähteneet pienoiseen nousuun. Reisjärven kirjaston henkilökunnan palveluajat vakiintuivat vuonna 2022 säännöllisiksi ma-pe klo 10–18. Omatoimikirjaston aukioloaika mahdollistaa kirjastossa asioinnin viikolla aamuisin klo 7–10 ja illalla klo 18–21 sekä viikonloppuisin klo 7–21. Vuonna 2022 Reisjärven kirjastosta lainattiin aineistoa 390 544 kertaa. Lainoissa on nousua edellisestä vuodesta 11,57 %. Nousua oli sekä aikuisten että lasten lainoissa. Lainauksia oli vuonna 2022 14,682 lainaa asukasta kohden. Käyntejä kirjastoon tehtiin 20 083. Näissä oli nousua edelliseen vuoteen verrattuna 42,92 %. Opetusministeriön laatiman taloudellisuusmittarin mukaan yhden kirjastosuorituksen hinta oli Reisjärvellä 2,00 euroa.

Joki-kirjastoryhmän yhteistyön lisäksi Reisjärven kirjasto oli mukana Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin kirjastojen yhteisessä e-aineistoyhteistyössä, eli Pohjoisen eKirjastossa. Yhteistyön myötä Reisjärven kirjaston asiakkailta oli mahdollisuus käyttää samoja e-aineistoja kuin koko pohjoisessa Suomessa on tarjolla. Laskennallisesti Reisjärven kirjaston asiakkaat lainasivat e-kirjoja 596 kertaa, e-musiikkia 104 kertaa, e-lehtiä 3843 kertaa ja e-kuvatallenteita (elokuvia) 156 kertaa. Yksittäisen e-lainan hinnaksi tuli 0,45e/laina.

Kirjastossa myytiin liikuntatoimen puolesta kuntosalikortteja sekä vuokrattiin tennismailoja, frisbeegolfkiekkoja ja luistelutukitelineitä. Kirjaston tiloissa toimi myös yhdistysten jumppa, Suomenselän Muisti ry:n Nuppi ja ruppi -muistikerho, 4H-kerho sekä joulukuussa Tonttujen joulupuoti.

2.7 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan teknisessä toimessa

Vuonna 2022 investoinneista suurimman huomion sai SOTE-keskuksen suunnittelu ja rakentamisen aloitus. SOTE-keskuksen aloituspalaverissa käyttäjät ja kuntapäätäjät saivat luoda raamit sille, millainen ratkaisu kunnalle olisi paras. Tarvekartoituksen koordinaattorina ja suunnittelijana toimi

Maarit Hilliaho, joka sai tilaohjelman nopeasti koottua lopullisen suunnittelun pohjalle. SOTE-keskuksen rakentaminen alkoi elokuussa 2022.

Vuoden 2022 aikana sisäliikuntapaikat saatiin Julius-käyttökalerin piiriin. Palveluiden käyttäjät voivat varata salivuorot suoraan netistä ja samalla näkyvät vapaat käyttövuorot. Käyttäjärjestelmästä saatava ovikoodi helpottaa käyttäjien toimintaa. Parannettavaa on vielä laskutuspuolella, jotta järjestelmän kaikki hyödyt saadaan käyttöön.

Kunnan alueen viihtyisyydestä pidetään huolta säännöllisesti. Erityisesti on kiinnitetty huomiota kunnan merkittävimpiin ja keskeisimpiin kohteisiin kuten Petäjämäkeen ja Salmensuuhun. Petäjämäen ensilumenhiihtolatu saadaan varastoidun lumen ansiosta käyttöön varhaisessa vaiheessa talvea. Salmensuun uimarannalle olemme laittaneet ilmapumppaustekniikkaa hyväksikäyttäen avantouintipaikan, jolla on runsaasti vakituisia käyttäjiä. Salmensuussa oli kesällä kokeilussa nuorten yrittäjien jäätelökioski, joka sai hyvän vastaanoton kuntalaisilta ja vierailijoilta.

Peuranpolulla on kolme huoltokohdetta, joiden siisteydestä ja polttopuiden riittävydestä huolehtiminen on kunnan vastuulla. Kohteet yritetään saada liitettyä osaksi kunnalla olevaa Builder-järjestelmää niin, että puutteet olisi helppo ilmoittaa sähköisesti QR-koodia apuna käyttäen.

Viheralueiden ryhmäkasvi-istutukset tuovat kesäisin väriä katukuvaan kukkapenkkin, kukkalaatikoiden ja maapenkkin muodossa. Kunnossapito oli vuonna 2022 Reisjärven 4H-yhdistyksen vastuulla ja kuntalaisilta tulikin runsaasti kiitosta hyvin hoidetuista viheralueista. Samalla 4H-yhdistys sai työllistettyä paikkakunnan nuoria kesätöihin.

Talvikunnossapidossa uutena palveluna tarjosimme kaavatiealueella asuville kuntalaisille tonttiliittymän puhdistuksen teiden aurauksen yhteydessä hintaan 7,44e/kerta (alv 24 %). Palvelu on vielä uusi ja markkinointi jäi vähäiseksi. Vuoden 2022 aikana ei vielä siten saatu tehtyä yhtään sopimusta.

2.8 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan hallintotoimessa

- Hallinnon tarjoama neuvontapalvelu osa arjen hyvinvointia. Esimerkiksi neuvonnan palvelusihteri on avustanut asiakkaita monissa asioissa, myös Kelan hakemusten täyttämässä.

KUNTOUTTAVA TYÖTOIMINTA

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena oli edistää asiakkaiden elämänhallintaa ja toimintakykyä sekä vahvistaa ja parantaa työllistymis- tai kouluttautumismahdollisuuksia. Asiakkaiden aktivointisuunnitelma oli pohjana työtoiminnan suunnittelulle ja toteutukselle. Asiakkaiden työtoiminta suunniteltiin yksilöllisesti niin, että asiakas koki toiminnan mielekkääksi. Säännöllisen työtoiminnan myötä asiakkaiden arjen hallinnan valmiudet paranivat, sosiaalinen itsetunto koheni ja fyysinen toimintakyky parani.

Asiakkaiden terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen oli aina mielessä toimintaa suunniteltaessa. Puistoahossa olevien asiakkaiden kanssa käytiin työpäivän aikana kävelemässä esim. jäällä, mikä oli luontoterapiaa parhaimmillaan ja lisäsi fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Asiakkaat kokivat myös uusia tunteita, mikä vaikutti turvallisuuden tunteeseen (maailmalla alkanut sota), näistä tunteuksista keskusteltiin pitkin vuotta.

Kuntouttava työtoiminta, etsivä nuorisotyö ja PPKY Selänteen sosiaalinen kuntoutus järjestivät yhdessä asiakkaille toimintaa. Yhteisellä toiminnalla edistettiin asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ryhmätoiminnassa myös yksittäisen henkilön itsetunto kohosi.

Asiakkaiden näkökulmasta kolmen työntekijän työskentely samoissa tiloissa antoi uutta perspektiiviä omaan tilanteeseen. En ole ainut avun tarvitsija; jokainen saa tarvitsemaansa yksilöllistä apua ja tukea. Me kaikki olemme tasavertaisia ja yhtä tärkeitä. Tämä vaikutti suoraan asiakkaan psyykkiseen hyvinvointiin positiivisella tavalla. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat kokivat tullessa kuulluiksi, nähdyiksi, hyväksytyiksi ja ymmärretyiksi, ihan niin kuin jokaisen kuntalaisen pitäisi kokea.

KYNTTILÄT ESIIN VAKAN ALTA -HANKE

Reisjärven kunnan hallinnoima Kynttilät esiin vakan alta -hanke (1.11.2020-30.9.2022) keskittyi yhdistystoiminnan haasteisiin ja kehittämistarpeisiin. Hankkeen lähtökohtana oli paikkakunnan yhteisöjen tarpeiden ja toiveiden kartoittaminen, yhdistysten aktivoiminen sekä yhdistysten ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön tiivistäminen. Yhteisöjen aktivoitumisen ja yhdessä tekemisen kautta tavoiteltiin kaikkien kuntalaisten toimeliaisuuden lisääntymistä ja hyvinvointia kaikille kuntalaisille. Pyrkimyksenä oli kehittää yhdistysten toimintatapoja, aktivoida jäsenistöä sekä lisätä yhteistoimintaa kaikkien paikallisten toimijoiden kesken.

Hankkeen keskeiset teemat olivat osallisuus, osaaminen ja yhteistyö. Tukemalla järjestöjen toimintaa pyrittiin lisäämään yhteisöllisyyttä, yksilöiden merkityksellisyyden kokemuksia ja täten myös yhteiskunnallista osallistumista. Hankkeen aikana parannettiin muun muassa yhdistystoimijoiden digitaitoja, monipuolistettiin viestintää sekä saatiin oppia tapahtumien järjestämisestä. Yhteistyötä, paitsi yhdistysten kesken, myös lukuisien muiden toimijoiden kanssa tehtiin hankkeen tapahtumissa sekä yhdistysten yhteisessä tilassa, Yhteisötila Vakassa.

Yhdistystoimijoilta saadun palautteen perusteella hanke koettiin tärkeäksi ja tarpeelliseksi. Hankkeen koettiin kokonaisuudessaan onnistuneen hyvin ja auttaneen yhdistyksiä toiminnan kehittämisessä ja lisänneen yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Hankkeen vaikutuksesta paikallisten yhdistysten toiminta aktivoitui ja useat yhdistykset havahtuivat uudella tavalla toiminnan kehittämiseen.

Hankkeen avulla kehitettiin kunta-järjestö-yhteistyötä ja saatiin luotua rakenteet yhteistyön syventämiseksi. Muun muassa säännöllisiä järjestötapaamisia, avustuksia ja tiloja sekä tapahtumayhteistyötä koskevat pelisäännöt kirjattiin Reisjärven kunnan ja yhdistysten yhteistyöasiakirjaan, joka hyväksyttiin kunnanhallituksessa 19.9.2022.

YHDESSÄ OSALLISUUTTA -HANKE

Reisjärven kunta oli mukana Diakonia-ammattikorkeakoulun hallinnoimassa ja yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry:n kanssa toteuttamassa Yhdessä osallisuutta -hankkeessa. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto ja toiminta-aika on 1.8.2021 - 31.5.2023. Muita kumppanikuntia hankkeessa ovat olleet Haapaveden, Nivalan ja Raahen kaupungit sekä Sievin ja Utajärven kunnat.

Hankkeeseen liittyvät osallisuutta edistävät kuntakokeilut toteutettiin Reisjärvellä vuoden 2022 aikana. Yhteisötila Vakan tiloissa järjestettiin yhteistyössä järjestöjen, kunnan kuntouttava työtoiminnan, Jelppi-verkon ja Selänteen aikuissosiaalityön kanssa ruoka- ja kädentaidot ryhmät. Molemmat kokeilut onnistuivat erinomaisesti ja toiminnan vaikuttavuus saatiin myös näkyväksi hankkeeseen liittyvän arvioinnin avulla.

Palaute kaikilta toimintaan osallistuneilta oli kiittävää. Ryhmätoiminnassa asiakkaat saivat onnistumisen kokemuksia ja huomasivat omaavansa taitoja, mistä eivät olleet tietoisia. Tämä onnistui kannustavassa ilmapiirissä ja turvallisessa ympäristössä. Ryhmätoiminnan ansiosta asiakkaiden itsetunto parani, sosiaalisen yhteisöllisyyden tunne syveni ja arjen hallinnan valmiudet paranivat. Osa koki myös fyysisen kunnon parantuneen. Asiakkaat sitoutuivat käymään ryhmässä, joten voidaan todeta myös sosiaalisen syrjäytymisen pienentyneen. Yhden asiakkaan toteamus: Olemme kuin iso perhe olisi syömässä kuvastaa hyvin ryhmätoiminnan merkitystä. Myös toimintaan osallistuneet vapaaehtoiset kokivat ryhmätoiminnan mielekkääksi ja kokivat toiminnan tuoneen heidän arkeensa erilaista sisältöä. Myös vapaaehtoistoimijoiden sosiaalinen kanssakäyminen kehittyi uusien ihmisten kanssa toimiessa.

Kokeilun avulla saavutettujen hyvien kokemusten pohjalta on hyvä pohtia, millä tavalla ryhmätoiminta voisi jatkua kunnan omana hyvinvointia edistävänä toimintana hankkeen päättymisen jälkeen.

POP-DIGI-HOITOTAKUU-HANKE

Hanke pilotoi hyvinvointilähetteen, millä pyritään vastaamaan ihmisten tarpeisiin, kun kyseessä ei ole lääketieteellisesti ratkaistava ongelma. Hyvinvointilähete voi tulla ajankohtaiseksi useista syistä esim. yksinäisyys, syrjäytyminen tai sen riski, elintapamuutoksen tarve tai mielialaoireet. Tarve voi syntyä elämäntapamuutoksen, kuten eläköitymisen, leskeytymisen, sairastumisen tai vaikkapa uudelle paikkakunnalle muuton seurauksena. Hyvinvointilähete kohdentuu tilanteisiin, joissa ihmisellä on erityisiä tarpeita tai esteitä osallistua hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan.

Hankkeen toiminta jatkuu 2023–2025, jos hankkeelle myönnetään toisen vaiheen rahoitus. Tarkoituksena on edistää hoitotakuun toteutumista vahvistamalla ennaltaehkäisyä ja ongelmien varhaista tunnistamista. Suunnitelmissa on palvelutarjotin, mikä kokoaa yhteen yhteiselle alustalle kuntien, järjestöjen ja seurakuntien hyvinvointia edistävää toimintaa. Palvelutarjottimelta asukas löytää helposti tarvitsemansa palvelun joko itsenäisesti tai ammattihenkilön avustamana.

3 Johtopäätökset

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointikäsitys perustuu ajatukseen, että ihminen voi hyvin silloin, kun hän kokee elävänsä hyvää arkea ja mielekästä elämää. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavat hänen omien valintojensa ja jokapäiväisten arjen tarpeidensa lisäksi muun muassa ihmissuhteet, taloudellinen toimeentulo, elinympäristö, osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudet sekä mahdollisuus kuulua erilaisiin yhteisöihin.

Reisjärvellä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä tehdään monilla sektoreilla; kunnan omilla toimialoilla, erilaisissa hankkeissa, sosiaali- ja terveydenhuollossa, seurakunnassa,

y yrityksissä sekä aktiivisessa järjestökentässä. Kaikilla toimijoilla on merkittävä roolinsa kuntalaisten hyvän elämän ja arjen rakentamisessa. On paljon hyviä asioita. Esimerkiksi varhaiskasvatuksessa ja opetustoimessa tehdään runsaasti toimia, jotka edistävät lasten ja perheiden hyvinvointia ja osallisuutta. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen aktiivisuudesta opetustoimessa kertoo mm. lukiokoulutuksen TEAviisarin korkea pistemäärä. Tilaistoista voidaan nähdä, että koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria on Reisjärvellä vähemmän kuin naapurikunnissa ja maakunnassa keskimäärin ja myös nuorisotyöttömyys on alhaisella tasolla.

Diakonia-ammattikorkeakoulun (DIAK) kehittämän Huono-osaisuus Suomessa karttapalvelun indikaattoritieto kertoo, että tarkasteltaessa huono-osaisuutta useiden eri indikaattoreiden kautta huomataan, että Reisjärvellä on kaiken kaikkiaan vähemmän huono-osaisuutta kuin maakunnassa keskimäärin. Indikaattoritieto kertoo myös, että Reisjärvellä on turvallista asua. Poliisin tietoon tulleita rikoksia on vähän verrattuna koko maakunnan tilanteeseen. Reisjärvellä on aktiivisia järjestöjä, jotka järjestävät toimintaa ja vertaistukea sekä lisäävät monin tavoin kuntalaisten kiinnostusta erilaisiin yhteisöihin. Myös seurakunta on kunnassa merkittävä toimija ja tulevaisuudessa kunnalle yhä tärkeämpi kumppani myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä.

Haasteina Reisjärvellä näyttävät mm. laskeva väestöennuste sekä kasvava huoltosuhde. Ikäihmisten määrä kasvaa samaan aikaan, kun työllisten määrä vähenee. Perusterveydenhuollon lääkärikäyntien määrä on korkea verrattuna muuhun Pohjois-Pohjanmaahan ja työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on suhteellisen suuri. Ikäihmisistä (75 vuotta täyttäneet) Reisjärvellä kotona asuvien määrä on alhaisempi kuin alueella keskimäärin ja täten myös tehostetun palveluasumisen tarve on ollut Reisjärvellä suurempi kuin naapurikunnissa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirryttyä hyvinvointialue Pohteelle vuoden 2023 alusta kuntien on entistä tärkeämpää tehdä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäviä toimia yhteistyössä kaikkien keskeisten toimijoiden kanssa. Yhdyspintatyö kunnan ja hyvinvointialueen kesken on merkittävässä roolissa. Hyvinvointityön muuttuessa entistäkin monialaisemmaksi ja yhä useammat sektorirajat ylittäväksi toiminnaksi on tärkeää, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ tulee Reisjärvellä strategisesti johdetuksi ja entistä suunnitellummaksi.

Hyte-kertoimen indikaattoritieto kertoo, että Reisjärvellä on vielä runsaasti parannettavaa monilla osa-alueilla. Kannustavaa tilanteessa on, että erityisesti parannettavaa on prosessi-indikaattoreiden osa-alueilla ja näihin kunta pystyy suoraan vaikuttamaan omilla toimillaan. Tällä hetkellä puutteita on mm. dokumentoinnissa, mikä näkyy suoraan tilastotiedon puuttumisena. On tärkeää ymmärtää, että jotta voimme vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen, tarvitsemme kehittämisen tueksi tietoa ja sitä kautta asetettuja selkeitä tavoitteita asioiden parantamiseksi. Tieto tukee päätöksentekoa ja toimintaa. Tiedon avulla voidaan päästä käsiksi ongelmiin, ehkäistä niiden syntyä sekä tehdä toimia, jotka edistävät kuntalaisten hyvää arkea ja elämää.

OSA II VALTUUSTOKÄSITTELY

4 Hyvinvointikertomuksen vuosiraportin laatijat

Marianne Ahmaoja, talous- ja henkilöstöjohtaja

Ulla Pietilä, kunnanhallituksen edustaja

Markku Puronhaara, sivistysjohtaja-rehtori

Jari Vuori, tekninen johtaja

Anita Aho, kirjastotoimenjohtaja

Teijo Haapaniemi, vapaa-aikasihteeri

Aija Hylkilä, varhaiskasvatuspäällikkö

Virpi Jaatinen, Peruspalvelukuntayhtymä Selänne

Sirpa Pengerkoski, Peruspalvelukuntayhtymä Selänne

Satu Oikarinen, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämisen koordinaattori

Päivi Paalavuo, työryhmän sihteeri

5 Hyvinvointikertomuksen vuosiraportin hyväksyminen